RAST KÂR-I NÂTIK

.

Ahmed Avni KONUK

(1871 - 19.III.1938)

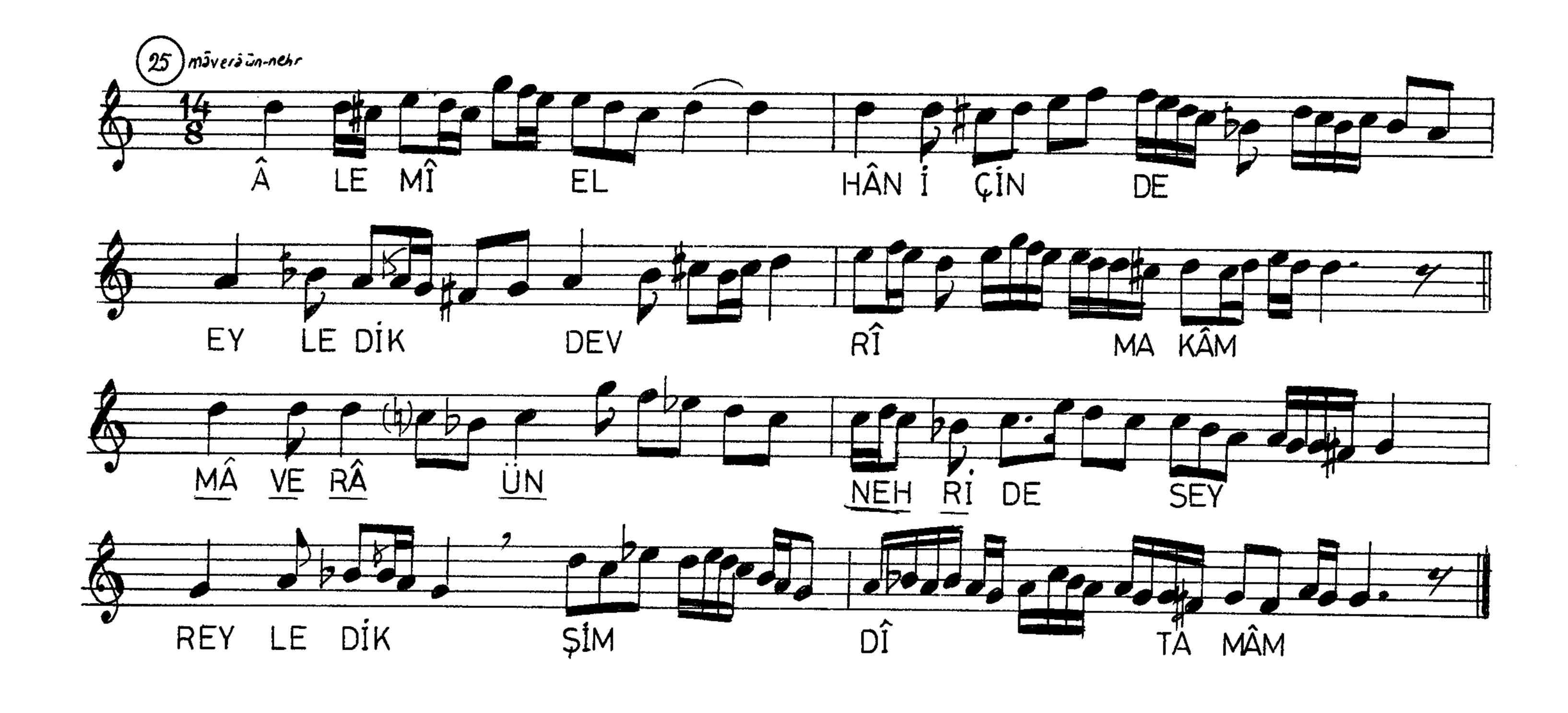

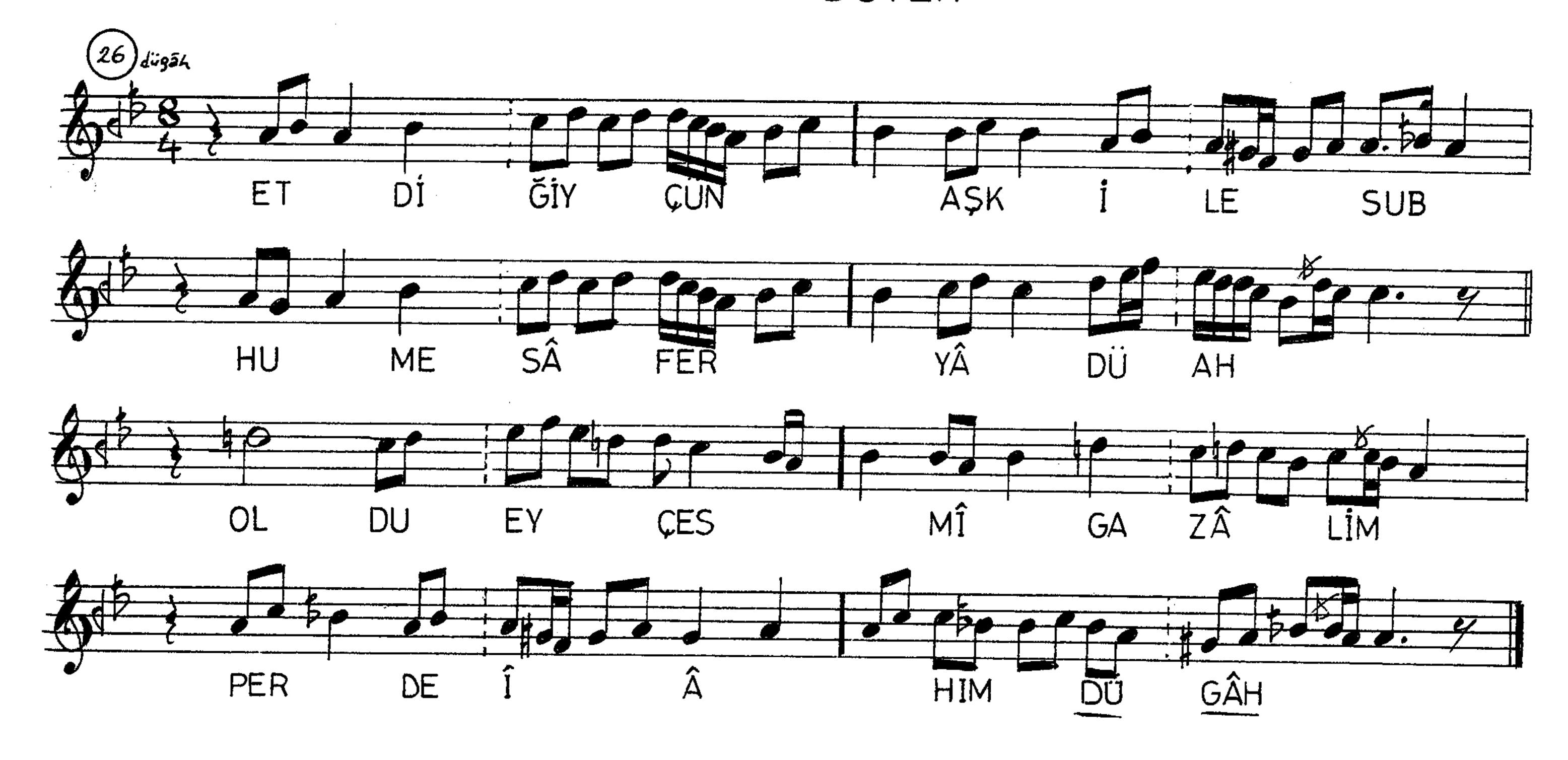

DÜGÂH PERDESİ'NDE KARAR EDEN MAKAMLAR Usûlleri: DÜYEK

NEVÂ, BÛSELÎK VE ÇÂRGÂH PERDELERÎ'NDE KARAR ÉDEN MAKAMLAR

Usûlleri: MÜSEMMEN

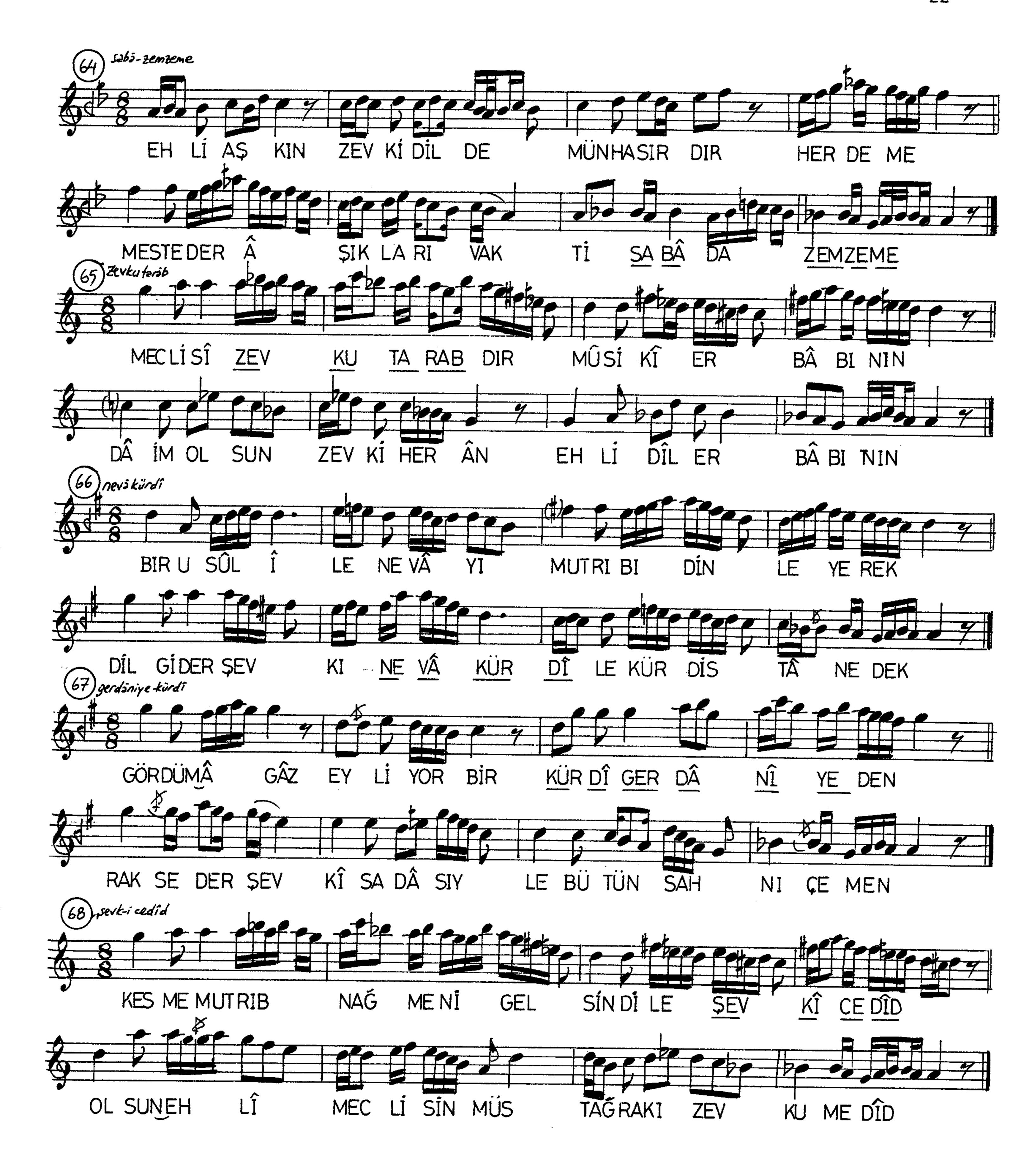
KURDÎ İLE BİTEN MAKAMLAR

Usûlleri: MÜSEMMEN

BÛSELİK İLE BİTEN MAKAMLAR Usûlleri: AĞIR AKSAK

Usûlleri: SENGÎN SEMÂİ

Usûlleri: AĞIR EVFER

Usûlleri: AKSAK SEMÂİ

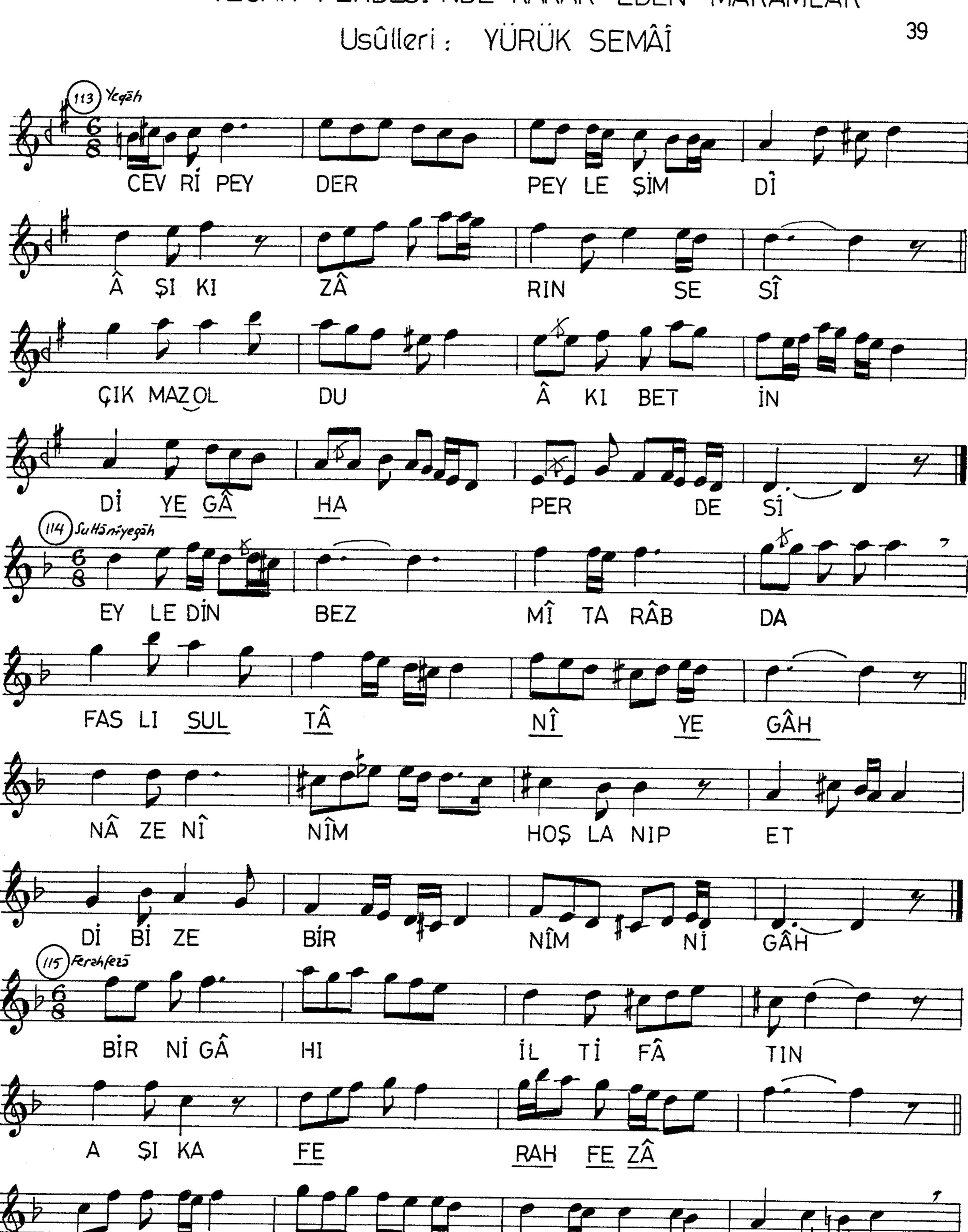

37

Usûlleri: AKSAK SEMÂÎ

ME NI

ET

EY

RİĞ

GEL Dİ

LUT FU NU

RAST KÂR-I NÂTIK

Rast Perdesi'nde karâr eden makamlar:

Kavli de kaddi gibi **Rast** olsa ger ol mehveşin Hiç bükülmezdi beli üftâde-î hasret-keşin

Vâ'd-i vasl etmiş iken ol döndü dolab eyledi Ol **Rehâvî** dilberi uşşâkı bî-tâb eyledi

Her ne dem sîn<u>e</u>-kemân î<u>le</u> o meh **Sâz-Kâr** eder Cânın<u>a</u> üftâdegânın nağme-î sâz kâr eder

Penc-ü gâh-1 asl ile taksîm edip sîne-kemân Bu makâmın seyri meclisde duyuldu her zamân

Penc-ü gâh-1 zâid'e meyletdi nâyın nağmesi Mıtrıbânın kâr okurken çıkdı hep birden sesi

Nagmemiz bu beytimizde bir latîf Rast-Mâye'dir İhtiyâcı meclisin kanûn ile bir nayedir

Etse hânende eğer taksîmin<u>i</u> Rast-<u>1</u> Cedîd Fikr-i gam ol dem olur sür'atle dilden nâ-bedîd

Mıtrıbâ, meclisde her bir nağme-î âteş-feşân Âşık-1 bî-çâreye Sûz-î dil-ârâ'dır hemân

Sûr sâl etdî kûşfend-î sabrıma mânend-i gürk Gamzesi gûyâ o şâhın leşker-î hân-ı **Büzürg**

Halka-î meclisde **Nikrîz** eylese ol meh hemân Sabr ü sâmânım olur benden girîzân nâgehân

B<u>u</u> Nihâvend-î Kebîr'i duymadık haylî zamân Seyrini göster bize ey nây ü tanbûr <u>ü</u> kemân

Neş'es<u>i</u> Rûm-î Nihâvend'in gönülde ber-karâr Meclis-î ehl-î tarâbd<u>a</u> b<u>u</u> makâmın zevki var

Dün gece fasl-<u>1</u> Hicâzkâr'<u>1</u> tegannî eyledik Doymadık, tekrârın<u>ı</u> dilden temennî eyledik

Tarzı Kürdî'li Hicâzkâr'ın da pek şûhânedir Doğrusu her nağmesi ervâha bir kâşânedir Nağme-î hunyâger île oldu sabrım çâk-çâk Gûş edince yandı tekrâren bu cism-î **Sûz-nâk**

Her ne dem ol işve-bâzın nağmes<u>i</u> **Mâhûr** olur Sabr-ü tâkât âşık-ı mihnet-keşândan dûr olur

Sanma kị mihr-î muhabbet cevr ile zâil olur Nâle-î âh <u>ü</u> figânım nağme-î **Zâvîl** olur

Bir **Pesendîde** edâ île göründü dilberim Nâzına sabr eyleyen uşşâka aşk olsun derim

Dinleyenler gussa-î devrândan âzâdedir Şevk-i dil'le zevk-i dil üftâde v<u>ü</u> dildâdedir

Perde-bâzım gerçi oldun dürlü dürl<u>ü</u> nağme-sâz **Sûz-nâk**'im perde-î **Zirgûle**'y<u>i</u> göster biraz

Dinle cânım zevk ile bir dil-küşâdır Nev-eser Hüsn-ü te'sîri gönüllerde uzun müddet eser

Dil-rübâmız nâzına vermişdi bir **Tarz-1 nevîn** Âşıkın sabrı tükendi eyledi âh <u>ü</u> enîn

Bir makâm-1 **Dil-nişîn'**e geldi nevbet mıtrıbâ Nağme-î mevzûnu dillerden gamı etsin hebâ

Gel terennüm eyle cânâ **Zevk-i dil**'den nağmeler Tâze tâze nağme-ârâlıkda göster bir hüner

Âlem-î elhân içinde eyledik devr-î makâm Mâverâ'ün-nehr'i de seyr eyledik şimdi tamâm

Dügâh Perdesi'nde karâr eden makamlar

Etdiğiyçün aşk il<u>e</u> subh <u>u</u> mesâ feryâd ü âh Oldu ey çeşm-î gazâlim perde-î âhım **Dügâh**

Pestden eylerdî niyâzı sayd içün ol dilberi Dil bulup ruhsât **Hüseynî**'ye çıkardı işleri

Sanma **Uşşâk**'ın hemân bu bende-î âzâdedir Ârız-ı gülgûnuna zülfün dahî dildâdedir

Zülfün<u>ü</u> tasvîr için gelseydi Behzâd-<u>1</u> **Acem** Acz il<u>e</u> titrerdi destind<u>e</u> görünce kıl kalem

Nîdeyim ister darıl ister barış ey gonca gül Sen Muhayyer'sin ferâgât eylemez senden gönül

Gayrı sen de ol biraz ey bülbülî gönlüm hamûş Vasfını ol goncanın bâd-ı **Sabâ**'dan eyle gûş

İttifâkan seyreden ol mehveşi derdi hemân Sürme-i çeşm-i siyâhına fedâdır **Isfahân**

Tûtiyâ-yı dîde-i üftâdesin mıtrıp hemân Isfahânek'le safâ ver bezme gel lûtfet amân

Âl âl olmuş kızarmış şerm ile rûyi hemân Böyle bir **Tâhir** neseb görmüş değil çeşm-i cihân

Bir sadâ-yı dil-nüvâz île okunsa Karcığâr Kalbine gam-dîdenin elbet meserretler yağar

Perde-i pestden nezâketle o meh çok iş yapar Fasl-ı Gerdânîye'de uşşâk-ı zâre dik çıkar

Mıtrıbâ, sevdâsını halkın **Bayâti** tâzeler Âteş-i aşk-ı devâm-ı şevk ile yelpâzeler

Ol kadar olmuş ruhûn sâf <u>ü</u> latîf ey mehlikã Mâhasâl reng-<u>i</u> **Arazbâr**-<u>1</u> girân olmuş sana

Bezme gel ben zârı bekletm<u>e</u> aman ey gonca-leb Vasf-ı hüsnündür **Nevâ**-yı mürg-i dil her rûz ü şeb

Ah eder neyler firâkınla senin ey Gül-izâr Hasretinle kan döker mînâ-yı mey leyl <u>ü</u> nehâr

Mâh-i tâb olsun cihân zevk eylesin üftâdeler Nâz ile ey meh buyur semt-i **Hisâr**'ı kıl karâr

Dilberânın meclisinde düşdü gönlüm sen güle Ol sebebden oldu feryâdım **Muhayyer-Sünbüle**

Bezme gel ey mâh-i rûyim sen hemân zevk eyle tek Mıtrıbân çalsın çağırsın oynasın rakkâs **Küçek** Şâhı **Sultânî Irâk'**<u>a</u> gönderir şûh-<u>i</u> Irâk Olmaz ey âkîl bilirsin âşık<u>a</u> Bağdâd ırâk

Bir **Dügâh-Mâye** semâî-yî hazîn<u>i</u> dinledim Rûhumun vecdiyle ol ând<u>a</u> gönülden inledim

Ehl-i zevki çoşturur fasl-<u>1</u> Bayâtî-Ârabân Hâtır<u>a</u> ol dem gelir sür'atle aşk-<u>1</u> Mihribân

Gerçi pek esmer olur ruhsâr-ı mahbûb-<u>u</u> Hicâz Nağmesin gûş eyleyinc<u>e</u> yanmadık gäyetle az

Mâhi-î dil Bahr-i Nâzik'de şinâverlik eder Bir akıntıya tutuldu seyr edip dâim gider

Yalnız bir ben miyim ey şâh meftûnun senin Oldu cârî âleme emr-i **Hümâyûn**'un senin

Lûtfedip gel bezme revnâk ver efendim nâz ile Mutrip âgâz eyledikce nağme-i Şehnâz ile

Her ne dem düşmen fitîliyle o meh bağrım yakar Top gibi tâk-1 Sipihr'e gülle-i âhım çıkar

Fasl-1 **Nîşâbûrek**'<u>i</u> kim gûş edip nûş etse mül Hükmeder tâ semt-i Nîşâbûr'e şevkiyle gönül

Vech-i Şehnâz'ı temâşâ veren üftâdeler Bir daha ol dilberi görmek için hasret çeker

Nağme-<u>i</u> **Uzzâl**'i azl etmiş id<u>i</u> ehl-<u>i</u> makâm Kârımızd<u>a</u> yer bulup verdik o mâ'zûl<u>e</u> makâm

Başladı meclisde mutrip bir Hicâz Zirgûle'den Çıkdı ehl-i meclisin de âhı her peygûleden

Nevâ, Bûselik ve Çârgâh Perdeleri'nde karar eden makamlar

Etse bir kerre o meh nâz ile fasl-i Ârabân Şaşırır Türkçesin Ârâb ve gürûh-i Ûrbân

Bezm-i meyde faslı ol şûh-î Nişâbûr eylesin Âşık-ı mehcûrunu lûtfuyla mesrûr eylesin

Bülbül-î dil Gonca-î Rânâ'ya oldu müptelâ Ol sebebden nâle v<u>ü</u> feryâd eder subh û mesâ

Bezleder geh bir nigâh-1 yâre mâh <u>ü</u> cânını İstemez üftâde-i nâ-**Çâr-gâh** ihsânını

Kürdî ile biten makamlar

Âşık-ı dil-hastay<u>a</u> rahmeyle sen ey gül-beden Bâri ol çehr<u>e</u> zü **Kürdî** düşmen<u>e</u> yüz vermeden

Seyr-i **Kürdî**'yi diğer sûretde de ettim ayân Düşmesinler şüpheye meclisde bâri mutrıbân

Bezmimiz mutrib ile hayret-fezâ-yı bezm-i Cem Dinle ey şûhî **Acem-Kürdî**'dir işte bu neğâm

Bir Muhayyer-Kürdi taksîm et bize ey hoş-neğâm Kalbimizde kalmasın lûtfeyle gel bir zerre gâm

Ehl-i aşkın zevki dilde münhasırdır her deme Mest eder âşıkları vakt-i **Sabâ**'da **Zemzeme**

Meclis-<u>i</u> Zevk-<u>u</u> Tarâb'dır mûsikî erbâbının Dâim olsun zevki her ân ehl-i dil erbâbının

Bir usûl île nevâ-yı mutribı dinleyerek Dil gider şevk-î **Nevâ-Kürdî**'le Kürdistân'e dek

Gördüm âgâz eyliyor bir **Kürdi Gerdânîye**'den Raks eder şevk-î sadâsıyle bütün sahn-ı çemen

Kesme mutrip nağmeni gelsin dile Şevk-î Cedîd Olsun ehli meclisin müstağrak-ı zevk-û medîd

Bûselik ile biten makamlar

Bûselik'le ol mehe çatlatsa mutrib sâzını Arttırır gitdikce bezm-î meyde ol şeh nâzını

Sevdiğimden dün Hisâr'da Bûselik ettim recâ Döndü vâ'dinden o dilber etmedi ahde vefâ

Bak ne **Tâhir-Bûselik** yerdir o ruhsâr-1 nigâr Ger leb-î âşık temâs etse o ruhsâre kayar Bir **Muhayyer-Bûselik** vâ'd eyled<u>i</u> cânânımız Döndü vâ'dinden hep old<u>u</u> Bûselik efgânımız

İstedik şûh-<u>i</u> **Acem'**den **Bûselik** bir hoş makâm Perde açdı nâz il<u>e</u> lûtfetdi gösterd<u>i</u> tamâm

Bak Sabâ'da Bûselik olmaz mı cânâ pek hazîn Faslının vakt-î seherde kalbe te'sîri derin

Bûse ümmîdiyle ey meh kalmadı dilde karâr Bûselik oldu Nevâ-yı mürg-i dil leyl <u>ü</u> nehâr

Ah o mâh-î **Evc**-i nahvet âşık-<u>ı</u> gam-hârına Vermedi bir **Bûselik** ruhsat savar hep y<u>a</u>rına

Bir **Bayâti- Bûselik** oldu kulûbe neş'ebâr Duysa izhâr-1 mesâr eylerdi bî-çâre hezâr

Bûse fikriyle hulûs arz etmek îçün mutribân Bir usûl île **Arazbâr-Bûselik** eyler hemân

Pek harâretli olur cânâ Hicâz'da Bûselik Tîr-i te'sîri eder ehl-î dilin kalbin delik

Ey göz<u>ü</u> âhû biz<u>i</u> mahrûm-u vasl etme amân Bezmi **Mâhûr-Bûselik**'le pür-nişân eyle hemân

Oturup bir şûh-i mutrıplâ dün İhsânîye'de Etdik icrâ Bûselik faslını Gerdânîye'de

Gel Bayâtî- Ârabân-Bûselik'le ver karâr Mutribâ bu imtizâc-1 hoş da bir zevke yarâr

Ehl-i meclis fasl-ı Şehnâz-Bûselik'den zevk alır Fikr-i gam her nağmesinden dilde kuvvetten kalır

Segâh Perdesi'nde karâr eden makamlar

Verse ol meh bende-i gam-hârına bir bûse-gâh Perde-i âhım benim olmazdı böyl<u>e</u> bir **Segâh**

Mâye-i aşk-ı dilimdir bu makâmın nağmesi İnletir rûh-i revânı dilde bu ten mahlesi Kimden ahzetdin ki oldun böyle bîgâne edâ Öyle tavr-1 Müsteâr ey şûh lâyık mı sana

Sâzın al âgûşa mızrâbın ile del sînemi Nağme-i **Hüzzâm** ile def eyle gönlünden gamı

Vechi var Vech-i Arazbar etse şûh-i mutriban Dinleyenler mest olur seyretmeden vechin hemân

Irâk Perdesi'nde karâr eden makamlar

Pür-arâk keyf-i arâkla geldi ol şûh-î **Irâk** Eyledi üftâdegânın tâkatin cevriyle tâk

Kim olursa şevk ile Beste Nigâr'ın zülfüne Muntazır olsun hemân vâ'd-i visâlin hülfüne

Ol hümâ-pervâze **Evc**-<u>i</u> vahşet olmuşken mekân Dinles<u>e</u> sâz-<u>ı</u> dil<u>i</u> âgûşum eyler âşiyân

Âlemin aklın alı<u>r</u> hûş eder hayl<u>i</u> zemân Etse ol hurşîd-i dilkeş fasl-ı **Dilkeş-Hâverân**

Ol güzel cây-<u>i</u> **Ferahnâk** istemiş üftâdeden O da bahsetmiş o şûhâ meclis-î âmâdeden

Ey terennüm-sâz olan mutrip hele dikkatle bak Pek hazîn nağmât-ı cem etmiş bize **Rûy-i Irâk**

Hiç söz olmaz hâsılı muhrik sadâlı tâzeye Râhat-ü'l Ervâh olurdu başlasa âgazeye

Isfahân'lı bir güzel gördüm suâl etdim bugün Eylemiş giysûye **Beste Isfahân** halkın bugün

Etse âgâze eğer hey hey deyû ol hoş edâ Nağmesi üftâde-i zâre olur **Râhat-fezâ**

Ol güzel takmış takıştırmış da olmuş dil-rübâ Meclis-i uşşâka olmuşdur bu şeb **Revnâk-Nümâ**

Kadd-i bâlâ hoş edâ âfet nigeh yosma reviş Böyle bir hurşîd-i **Evc-Ârâ** cihânâ gelmemiş

Hüseynî -Aşîrân Perdesi'nde karâr eden makamlar

Gel Hüseynî'de Aşîrân'ı terennüm et bize Ehl-i meclis eylesin bir çok teşekkürler size

Pertev-i ruhsârına halk-ı cihân hep bendedir Şevk île şems-ü mihr-âlem de **Zîrefkend**'dedir

Yandı nağmenle cihân yalnız bir ben değil Serteser aşk ehline oldu nihâyet **Sûz-i Dil**

Bûselik'den etse üftâde niyâz ol dikçıkar Giderek yumşar verir sonra Aşîran'da karar

Etme ruhsârın Nühüft üftâde-i nâ-çâreden Kurtar ey gül-rûh dil-i şeydâyı âh ü zârdan

Bir **Aşîrân-Mâye** taksîm-<u>i</u> nevîn pür zevk olur Nağme-<u>i</u> mevzûnu kalb-<u>i</u> ehl-i dilde şevk olur

Mutribân çekmiş **Aşîrân'ı Hicâz'**e fasl okur Dest-i gâh-ı aşk içinde âşıkın kalbin okur

Sâkı-i gül-çehre mey sun âşıka etme ezâ Nâz ü reftârınla ehl-i meclise ol **Can-fezâ**

Acem-Aşîrân Perdesi'nde karâr eden makamlar

Kûşe-i nisyânda lâyık mı kala Tarz-ı Cedîd Seyrini bu beytimizde eyledik ez-nev-bedîd

Bir **Acem** old<u>u</u> **Aşîrân** perdesi'nd<u>e</u> nağme-sâz B<u>u</u> makâmı dinleyenler buldu gâyet ruh-nevâz

Şevk-Efzâ'dır efendim iltifâtın âşıka İhtiyâcı âşıkın yok başka türlü sâika

Verme gel redd-i niyâz île dil-i zâre kesel Nağmen île mutribâ Şevk-u Tarâb ver bezme gel

Halka-i meclisde mest etmek için ol dilberi Fasl-ı Şevk-Âver'le sun sâkî mey-i şevk-âveri

Yegâh Perdesi'nde karâr eden makamlar

Cevri peyderpeyle şimd<u>i</u> âşık-<u>1</u> zârın sesi Çıkmaz oldu âkıbet ind<u>i</u> **Yegâh**'<u>a</u> perdesi

Eyledin bezm-i tarâbda fasl-1 Sultânî-Yegâh Nâzenînim hoşlanıp etdi bize bir nîm-nigâh

Bir nigâh-1 iltifâtın âşıka Ferâh-fezâ Gel diriğ etme nigâh-1 lûtfunu ey bî-vefâ

Dil-keşîde faslının te'sîri vardır dillere İntişâr etse sezâdır şöhreti her bir yere

Her makâmın nağmesinde ayrı ayrı neş'e var Himmet-i dille açıldı bir de bu Bend-i Hisâr

Dinlese Şedd- Ârabân'ı ârab ândan bir kez Terk eder mâmelekin gayrı Hicâz'a gitmez

Bak arablar bu makâma bir Ruhâvî'dir demiş Türklerin indinde bu seyrin adı Gül-zâr imiş